

ФІНАНСІАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАКОНОМІРНІСТЬ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Ломачинська Ірина Анатоліївна
кандидат економічних наук, доцент;

Миколенко Іван Олександрович
студент,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

В загальному розумінні фінансіалізацію можна визначити як зростання ролі фінансових мотивів, фінансових ринків, фінансових суб'єктів, фінансових інститутів, які функціонують у національній та міжнародній економіці [1]. Фінансіалізації сприяло й поширення технологій п'ятого, а далі й шостого технологічних укладів у межах постіндустріального та постматеріального розвитку світового господарства, що обумовило появу та проникнення фінансових інновацій у всі сфери економічної діяльності, всі сфери життя людини [2–3].

Як результат, фізична економіка і матеріальне виробництво відіграє все менш важливу роль в економічному розвитку, вирішується проблема «економічної відстані» та відбувається перехід до «режиму реального часу», всі більше фінансові ринки орієнтуються на обслуговування власних інтересів, що ще більше підштовхує до фінансіалізації в результаті пришвидшення руху та високої мобільності зміни напрямів глобальних фінансових потоків на різних рівнях соціально-економічної системи. Сприяє фінансіалізації й фінансовий інжиніринг та цифровізація, а також дерегуляція економіки та фінансів з метою стимулювання відновлення національних економік в посткризовий період, низькі відсоткові ставки, нафтові та торгівельні війни [1–3].

Отже, фінансіалізація передбачає наступні характерні елементи: фінансова лібералізація та фінансова глобалізація; результат впливу цього явища на національні економіки; об'єднання національних ринків капіталу в єдиний інвестиційний простір; фінансування національних проєктів фактично за рахунок міжнародного капіталу; глобальна конкуренція на ринку капіталу.

Фінансіалізація як закономірність сучасного економічного розвитку сприяє посиленню конкурентоспроможності фінансових ринків та їх сегментів, а також фінансових інструментів і продуктів; сприяє поширенню міжнародних вимог та стандартів щодо фінансових операцій на національні ринки, що зменшує вразливість останніх до зовнішніх факторів нестабільності та дисбалансів; імплементації на національні фінансові ринки нових фінансових

інструментів і продуктів, які ефективно використовуються на міжнародних ринках; зниженню бар'єрів щодо залучення на зовнішніх ринках більш дешевого та менш ризикованого капіталу.

Втім неконтрольована фінансіалізація посилює невизначеність фінансових ринків, ступінь якої залежить від правил гри, інтерпретації ризиків і можливостей, реакції на нову інформацію, дій інших учасників, які, в свою чергу, змінюються не лише під впливом економічних, а й політичних, соціально-культурних, технологічних, суспільних й інших факторів. При цьому внутрішня природа фінансових ринків взагалі пов'язана із спекуляціями, нестабільністю, стадною поведінкою економічних суб'єктів. Більш того, в сучасних умовах все більше поведінка суб'єктів ринку характеризується не як раціональна, а як ірраціональна, фінансові посередники зацікавлені в централізації ціноутворення на біржових майданчиках, зростанні спекулятивної торгівлі. В свою чергу, надмірні фінансові спекуляції призводять до спотворення ринкових механізмів і зростання волатильності та невизначеності. Посиленню невизначеності сприяє і зростаюча роль інституційних інвесторів, що обумовлює появу нових фінансових інструментів, пошук більш високої доходності, перерозподіл та концентрацію інформації.

Фінансіалізація призводить до десоверенізації національних економік, що знижує здатність урядів протидіяти зовнішній економічній та фінансовій нестабільності, забезпечувати реалізацію національних інтересів на зовнішніх ринках та зростання міжнародної конкурентоспроможності національної економіки, не допускати ухиляння від сплати податків щодо операцій зовнішньоекономічної діяльності та відмивання «брудних» доходів, капіталу тощо.

Отже, світова фінансово-економічна криза 2008 р. виявила, що закономірністю сучасного економічного розвитку є фінансіалізація як продукт фінансової лібералізації та глобалізації, що в цілому посилює невизначеність, волатильність та нестабільність, як фінансових, так і товарних, сировинних ринків, і національної економіки в цілому. Слід визнати, що фінансіалізація є безповоротним процесом, і завданням на національному та наднаціональному рівні на сьогодні є впровадження механізмів мінімізації її негативних наслідків. Зокрема, особливої уваги потребує наступне. По-перше, забезпечення «прозорості» товарних, сировинних, фінансових ринків, а також функціонування товарних бірж, біржового та позабіржового фондового ринку. По-друге, забезпечення прозорості, а також етичної, соціальної та екологічної відповідальності учасників фінансових ринків, інституційних інвесторів [4]. По-третє, достатній рівень інформування суб'єктів ринку та відповідний рівень їх економічної та фінансової грамотності та обізнаності [5]. По-четверте, міжнародна координація

діяльності фінансових інвесторів та окремих ринків. По-п'яте, глобальна координація щодо вирішення глобальних проблем сучасності та пошуку джерел стійкого економічного зростання, недопущення посилення нерівності між країнами та населення світу в межах Industry 4.0, а сьогодні і в результаті пандемії COVID-19, на основі співпраці міжнародних інституцій, приватних компаній, урядів країн світу.

Список використаних джерел:

1. Гринспен А. Эпоха потрясений: проблемы и перспективы мировой финансовой системы: пер. с англ. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2009. 564 с.
2. Lomachynska I. Modernization of structure of financial systems with the development of FinTech. *Scientific approaches to modernization of economic system: development trends: collective monograph*. Lviv-Toruń: LihaPres, 2020. P. 363–382.
3. Бичкова Н.В., Ломачинська І.А., Мумладзе А.О. Роль банківської системи у фінансіалізації економічного розвитку України. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2015. Том 20. Вип. 6. С. 202–206.
4. Ломачинська І.А. Концептуальні підходи до визначення сутності імпаکت-інвестицій. *Бізнес-інформ*. 2020. № 2. С. 16–22.
5. Ломачинська І.А. Фінансова грамотність як основа оптимізації фінансової поведінки в умовах глобальної трансформації. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2011. Том 16. Випуск 20. С. 115–125.